

55358402-2	29/09/2016	המבשר - כותרת	עמוד 7	1	12.05x38.72
המרכז הבינתחומי הרצליה - 84260					

מאחורי הכותרות / י. ברזל

קשרי סין והעולם הערבי

השוואה, ישראל אינה מדינה גדולה בשטח או באוכלוסיה. יתר על כן, ישראל סובלת מיחסים מתוחים עם מדינות שכנות. לפיכך, נראה כי סין שומרת עם ישראל על יחסים פוליטיים בעלי פרופיל גמוך, ברמת הסטטוס־קוו הנוכחי, כדי שלא ליצור התנגדויות בקרב מדינות מוסלמיות. כהגדרתה של סין, היא מרחיבה את הישג ידה ברגישות.

”מבחינת ההיבט הטכנולוגי־הכלכלי, ליש־ראל רלוונטיות עצומה לנוכח השינוי הכלכלי שעוברת סין והמתאפיין בהטמעת חדשנות, טכנולוגיה וצמיחה בת קיימא. לישראל כלכלה מגוונת, איתנה וחדשנית, היי־טק, אגריטק ומגזרי יזמות שיכולים להרוות את נפשה של סין בת־חומים אלה במהלך השינוי המבני במשק שלה. למעשה, סין פועלת לרכישת המומחיות הטכ־נולוגית והחדשנות שישראל מציעה ומוצאת בה קשת רחבה של אפשרויות לעסקים ולהשקעות שיחזקו את הכלכלה הסינית. לדוגמה, בעורף המערבי של סין שבו יש מחסור של מים, חברות ישראליות יכולות ליצור פתרונות לניתוב מים, להתפלה, להשקיה ולטיהור. הרפואה והתרר פות הישראליות הן מהחדשניות ביותר בעולם. כל התחומים הללו מעצבים את היתרון היחסי בשיתוף הפעולה עם סין בעוד היא מנסה להבין כיצד הפכה ישראל למדינה כה מוצלחת למרות העוינות הרבה כלפיה.

”בסופו של דבר, הצמיחה הכלכלית היציבה של סין תוביל אותה לעמדת הכלכלה הגדולה בעולם. מובן מאליו כי בהיותה מוקד עולמי מוביל להיי־טק, ישראל משלימה את הכוח הת־עשייתי של הכלכלה הענקית הזאת. אף שהסחר בין המדינות עמד על למעלה מעשרה מיליארד דולר ב־2014, היצוא הישראלי לסין נותר חלש ובכך נותר מקום רב לצמיחה. בגזרת המו”פ (מחד קר ופיתוח), שתי המדינות הן שותפות טבעיות. מאחר שהכלכלה אינה ניתנת להפרדה מן הפור־ליטיקה, קישורים מסחריים משגשגים יכולים להאיץ קשרים פוליטיים חזקים. יתרה מכך, סין בוודאי תתחיל להעניק יותר תשומת לב לקשריה המתפתחים של ישראל מול שכנותיה של סין, מול מדינות ערב הסוניות ומול אפריקה.

”בסיכומו של דבר, ישראל היא שותפה חשר־בה ביותר לסין. ליחסים בין שתי המדינות יסור־דות איתנים ויציבים. סין מעריכה את המחויבות הישראלית לקידום היחסים, כפי שבאה לידי ביטוי בהקמתה של קונסוליה ישראלית רביעת בצ’נגדו שבחלקה המערבי של סין. קונסוליה זו מצטרפת לקונסוליות שכבר קמו בגואנגדונג, בשנגחאי, בהונג קונג ולשגרירות בבייג’ינג.

”בשלב הראשוני של היוזמה הסינית, סין תעי־דיף לקדם שיתוף פעולה והידברות באופן פומבי ושיטתי במזרח התיכון, מתוך ראייה מציאותית המייחסת עדיפות לגודלן ולאוכלוסייתן של מדי־נות כנתון המשקף את הפוטנציאל לעסקי התש־תיות והפיתוח התעשייתי הסיני. עם זאת, ישראל בהחלט נמצאת על הרדאר הסיני, וזו תקדם את שיתוף הפעולה עם ישראל בלי להפר את האיזון העדין במכלול האינטרסים השונים של סין.”

לסיום, הוא מרגיע את הישראלים, וכותב כי “במבט אל העתיד, סין תחזק את נוכחותה ביש־ראל ובמזרח התיכון באופן זהיר, מיטבי ועקבי. רצוי שלישראל יהיו אמון וסבלנות אסטרטגית בטיפוח יחסיה עם סין, תוך מודעות לפער התר־בותי בין המזרח למערב; קונפוציוניזם (אסכולת המלומדים) הוא הבסיס של הראשון והיהדות היא הליבה של האחרון. אפשר לטעון כי תכנון מדיניות טוב צריך להימדד לא רק על ידי הנסיון למזער את הבעיות הקיימות, אלא גם על ידי ניצול הזדמנויות פוטנציאליות. אין ספק כי מגוון ההזדמנויות לשיתוף פעולה בין סין לישראל הוא רחב.”

האם על ישראל לחשוש מהעמקת היחסים שבין סין הגדולה לעולם הערבי? מי שמנסה לענות על השאלה הזו, הוא ד”ר צ’ווי שאוג’ון, מנהל המרכז למחקר וללימודי המזרח התיכון ואפריקה, עמית מחקר של האקדמיה הלאומית לפיתוח ואסטרטגיה באוניברסיטת רנמי, סין. הוא נמצא כאן בארץ לרגל נאומו שיתקיים היום בכינוס משותף של סיגנל והמכון למדיניות ואס־טרטגיה (IPS), העוסק במדיניות ישראל ביחס לסין, במרכז הבינתחומי הרצליה.

בטורו שפורסם במעריב, הוא כותב כי “יש מקום לבחון את האינטרס הסיני המתפתח במ־זרח התיכון במקביל לעלייתה של סין למעמד מעצמה גלובלית גדולה. ישראל, היושבת בקצה יבשת אסיה, בולטת כמדינה מזרח־ת־כונית קטנה אך משמעותית בשל יציבותה וחוסנה הכלכלי. הכלכלה המתקדמת והחדשנות הישראלית הן לסין מקור משיכה. כמו כן, המגמה הישראלית להעמיק את הקשרים הכלכליים עם אסיה־פס־פיק עומדת בקנה אחד עם השקפתה של סין על המזרח התיכון לקראת הפיכתה לאומה של חד־שנות. סינרגיה זו של אינטרסים תרמה לצמיחה מהירה ויציבה של יחסי ישראל־סין בחצי העשור האחרון.

”למרות זאת, בהקשר האסטרטגי של היוזמה הסינית Belt and Road, ההנהגה הסינית נראית יותר מתלהבת להעמיק את היחסים שלה עם מדינות ערביות ומוסלמיות מאשר עם ישראל. למעשה, נראה כי חלק מן המנהיגים קשובים יותר לעמדות העוינות של מדינות מוסלמיות מסוימות נגד המדינה היהודית. אז האם סין שינתה את מדיניותה כלפי ישראל? האם סין מוכנה לחזק את קשריה עם מדינות ערב? מה הרציונל של המדיניות הסינית במזרח התיכון?

”אם ייוותרו ללא תשובות, שאלות אלו עשויות לעורר חששות בישראל. מבט מעמיק בהגיון של המדיניות הסינית עשוי לספק הב־נה טובה יותר בנוגע להשתלבות סין בישראל ובאומות אחרות באזור.

”מנקודת מבט פוליטית, העיקרון הראשון של מדיניות החוץ הסינית הוא לשמור על פרופיל נמוך בזירה הבינלאומית. מאז אומצה יוזמת Belt and Road באופן רשמי בתחילת 2015, היא ער־מדת בראש סדר היום של מדיניות סין, והמטרה: להתחבר עם יבשות אירראסיה במסחר, בה־שקעות, בתשתיות ובחילופי הון אנושי. מדובר ביוזמה גיאוי־כלכלית וגיאראסטרטגית שנועדה להמריץ מחדש את הכלכלה הלאומית בסין, אשר כבר החלה לפעול בפקיסטן ובבנגלדש וצפויה להתרחב מערבה למרכז אסיה דרך איראן ולכיוון אירופה. כבר עתה, ברוב האוניברסיטאות ומכוני המחקר הגדולים הוקמו מרכזי מחקר העוסקים ביוזמה.

”כמו כן, מכוני מחקר בסין ובעולם הקימו צוותי חשיבה שנועדו לקדם שיתוף פעולה דו־צדדי ורבי־צדדי סביב היוזמה. בנוסף, כבר אפשר לראות הקמה של תשתיות אדירות לאורך הג־תיב הימי הכוללות שדות תעופה ונמלים ימיים מג’בוטי שבאפריקה ועד נמל פיראוס שביוון. סין רואה את החוזה להרחבת נמל אשדוד ולניהולו ואת רצונה להקים מסילת רכבת בין אשדוד לאילת כגשר יבשתי שיחבר בינה לבין אירופה. המזרח התיכון נמצא בצומת מרכזי של אירור־אסיה, ולכן הוא נושא עמו חשיבות קריטית ליישום המוצלח של התכנית החדשה של דרך המשי.”

בהמשך הוא מסביר את חשיבותו של העולם המוסלמי בשוק המודרני. “המדינות הערביות והמוסלמיות הרבות, המשתרעות על שטח גדול ובעלות אוכלוסיה ענקית, נתפסות כשוק חשוב לבניית תשתיות והעברת כושר ייצור תעשייתי סיני. לכן סין מעוניינת להתחבר אליהן. לשם